

ÎNCHEIERE

20 octombrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Iurie Bejenaru

examinând admisibilitatea recursului declarat de Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată înaintată de Străisteanu Gheorghe, Străisteanu Natalia împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale, repararea prejudiciului material și moral,

împotriva deciziei din 25 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă:

La 07 decembrie 2018, Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției prin care au solicitat: - constatarea încălcării dreptului reclamanților la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale, - încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe a prejudiciului material în cuantum de 88 320 lei, - încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe a prejudiciului moral în sumă de 18 000 lei și în beneficiul Nataliei Străisteanu a prejudiciului moral în sumă de 18 000 lei.

În motivarea acțiunii au indicat că la data de 09 septembrie 2006 organul de urmărire penală din cadrul Inspectoratului de Poliție Strășeni, în baza plângerilor depuse de familia Străisteanu, a pornit două cauze penale în privința cetățeanului Bejenaru Radic, care prin înșelăciune și încredere a însușit de la Străisteanu Gheorghe bunuri materiale în mărime de 88 320 lei.

Au notat că în cadrul urmăririi penale Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia au fost recunoscuți în calitate de parte vătămată și parte civilă. Ulterior, în cadrul judecării cauzei în instanța de judecată, reclamanții au înaintat către

inculpatul Bejenaru Radic o acțiune civilă prin care au solicitat încasarea prejudiciului material cauzat în sumă de 88 320 lei și a dobânzii de întârziere.

Au menționat că peste 2 ani de la data pornirii dosarului penal, Procuratura raionului Strășeni a expediat cauza penală pentru examinare în fond conform competenței la Judecătoria Strășeni, iar la data de 28 noiembrie 2008, cu încălcarea gravă a competenței teritoriale, dosarul penal a fost strămutat de la Judecătoria Strășeni la Judecătoria Buiucani și repartizat spre examinare în fond judecătorului Liuba Pruteanu care a tergiversat judecarea cauzei timp de 5 ani.

Au afirmat că prin sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 21 iunie 2013, inculpatul Bejenaru Radic a fost condamnat la 2 ani de închisoare condiționat, concomitent fiind dispusă încasarea din contul lui Bejenaru Radic în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe a prejudiciului material cauzat în sumă de 43 929 lei.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21 noiembrie 2013 a fost anulată integral sentința Judecătoriei sect. Buiucani din 21 iunie 2013, inculpatul Bejenaru Radic a fost condamnat la 7 ani de închisoare cu executare, cu încasarea din contul inculpatului în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe a prejudiciului material în mărime de 88 320 lei. Iar, prin decizia Curții Supreme de Justiție din 01 iulie 2014 a fost casată integral decizia Curții de Apel Chișinău din 21 noiembrie 2013, dosarul penal fiind restituit la rejudecare în alt complet de judecată.

Au relatat că prin decizia Curții de Apel Chișinău din 01 februarie 2016, inculpatul Bejenaru Radic a fost condamnat la 8 ani de închisoare cu executare, cu încasarea prejudiciului material în sumă de 88 320 lei în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe, iar la data de 13 septembrie 2016 Curtea Supremă de Justiție, a doua oară a anulat decizia Curții de Apel Chișinău și a remis cauza la rejudecare în alt complet de judecată.

Au invocat că la data de 19 ianuarie 2018 Curtea de Apel Chișinău a treia oară l-a condamnat pe inculpatul Bejenaru Radic la 8 ani închisoare cu executare, iar la 05 noiembrie 2018 Curtea Supremă de Justiție, a treia oară a anulat decizia Curții de Apel Chișinău și a dispus remiterea cauzei la rejudecare în alt complet de judecată.

Au susținut că examinarea cauzei penale durează deja de 12 ani și 4 luni la caz fiind aplicabile prevederile Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

Totodată, au indicat că respectiva cauza penală nu este una dificilă din punct de vedere factologic sau juridic, nu prezintă nici o complexitate, deoarece pe dosar nu a fost necesar efectuarea unor acțiuni procedurale cum ar fi, audierea experților, a specialiștilor, numirea expertizelor și alte acțiuni care ar împiedica luarea unei hotărâri definitive într-un termen rezonabil.

Au relatat că în calitate de părți vătămate s-au comportat conform legislației în vigoare, s-au prezentat la toate citațiile organului de urmărire penală, la toate ședințele de judecată, au întocmit și au prezentat în termenul stabilit de lege explicațiile, probele, acțiunea civilă și alte documente necesare pentru soluționarea cauzei inițiate la 09 septembrie 2006, astfel că tergiversarea

examinării cauzei se datorează exclusiv comportamentului abuziv al organului de urmărire penală.

Au menționat că familia Străisteanu a fost prejudiciată de sume deosebit de mari, dar timp de 12 ani nu le poate recupera.

Astfel, au declarat că în calitate de reclamanti estimează mărimea prejudiciului material la suma de 88 320 lei, suma admisă prin 3 decizii a Curții de Apel Chișinău, iar prejudiciul moral îl evaluează la suma de 36 000 lei, cu mult mai puțin decât sumele oferite de Curtea Europeană pentru Drepturile Omului în cauze similare decise împotriva Moldova.

Prin hotărârea din 09 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru acțiunea a fost admisă parțial. S-a constatat încălcarea dreptului reclamantului Străisteanu Gheorghe la judecarea în termen rezonabil a acțiunii civile intentate în proces penal. S-a încasat de la bugetul de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe prejudiciul moral cauzat prin neexaminarea în termen rezonabil a acțiunii civile intentate în proces penal în mărime de 10 000 lei.

În rest, acțiunea înaintată de Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia în partea pretențiilor privind încasarea prejudiciului material în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe în sumă de 88320 lei, a prejudiciului moral în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe în partea ce excede suma încasată de 10 000 lei și în beneficiul Nataliei Străisteanu în sumă de 18000 lei a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 31 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției, s-a casat hotărârea din 09 aprilie 2019 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru și s-a emis o nouă hotărâre prin care acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia din 05 august 2020 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul declarat de Străisteanu Gheorghe, s-a casat decizia din 31 octombrie 2019 a Curții de Apel Chișinău și s-a remis cauza la rejudecare în alt complet de judecată.

Prin decizia din 25 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Ministerul Justiției. S-a casat parțial hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 09 aprilie 2019 în partea admiterii pretențiilor și în această parte s-a pronunțat o nouă hotărâre prin care:

Cererea de chemare în judecată depusă de Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia împotriva Ministerului Justiției în partea constatării încălcării dreptului reclamantilor Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia la judecarea în termen rezonabil a acțiunii civile intentate în procesul penal, încasării din contul Ministerului Justiției în beneficiul lui Străisteanu Gheorghe a prejudiciului moral în sumă de 10000 lei s-a respins. În rest, în partea respingerii pretențiilor din acțiune, hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 09 aprilie 2019 s-a menținut fără modificări.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a invocat că Străisteanu Gheorghe invocă drept temei pentru înaintarea prezentei acțiuni examinarea cauzei penale pe marginea plângerii împotriva acțiunilor culpabile ale lui Bejenaru Radic, timp de 12 ani, timp în care nu poate dispune de prejudiciul material pe care inculpatul recunoscut vinovat i l-a cauzat.

În acest context, instanța de apel a reținut că în materia pretinselor violări a duratei procedurilor penale, victimele, persoanele care au înaintat o sesizare, martorii, alte persoane participante în proces, (în afară de acuzat, bănuit, învinuit, inculpat), nu pot pretinde încălcarea dreptului la durata nerezonabilă a procedurilor penale. Altfel spus, încălcarea articolul 6 § 1 din Convenție sub aspectul său penal, poate fi invocat numai de persoana căreia i s-a înaintat o acuzație, la caz instanța de apel a observat că reclamantul Străisteanu Gheorghe nu este subiectul care poate să pretindă la constatarea tergiversării examinării cauzei penale de învinuire a lui Bejenaru Radic.

Cu referire la imposibilitatea soluționării aspectului civil, perioada care trebuie luată în considerare începe cu ziua în care cauza civilă este înaintată în cadrul procesului penal, iar expirarea termenului se finalizează cu adoptarea unei hotărâri judecătorești asupra fondului pretențiilor civile. Astfel, perioada de referință pentru aprecierea termenului rezonabil de judecare a cauzei civile este intervalul de timp: 11 august 2010 (data înaintării acțiunii civile) și 21 noiembrie 2013 (data pronunțării deciziei definitive a Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău), dată la care de altfel se întrerupe calcularea termenului rezonabil, moment din care partea interesată, nu a fost lipsită de dreptul de a acționa în vederea executării actului judecătorec în partea încasării prejudiciului material, astfel că la caz termenul rezonabil de judecare a cauzei civile nu a fost încălcat.

Respectiv, dat fiind că Străisteanu Gheorghe nu a întreprins careva măsuri de a preveni durata excesivă de examinare a laturii civile din dosarul penal, nu a depus o cerere de disjungere a acesteia pentru a fi examinată separat de cauza penală instanța de apel nu constată tergiversarea examinării (laturii civile) în cauza penală.

Mai mult decât atât, părțile nu au obiectat împotriva amânărilor ședințelor de judecată, nu au uzat nici de dreptul său procedural de a solicitat accelerarea procedurii de judecare a cauzei, o încălcare a dreptului la examinare în termen rezonabil nu poate fi constatată.

În contradictoriu, instanța de apel a constatat că instanța judecătorească a acționat cu bună credință cu o suficientă diligență, a întreprins toate măsurile necesare în vederea examinării obiective și sub toate aspectele a pretențiilor părții civile. Totodată, dreptul la judecare în termen rezonabil a cauzei, în mod obligatoriu urmează a fi coroborat cu alte garanții ale procesului echitabil prevăzute de legislație, precum legalitatea, disponibilitatea și egalitatea în drepturi a participanților, contradictorialitatea procesului, principii care în ansamblul lor materializează dreptul părții la un proces echitabil, iar examinarea cauzei este doar una din componentele dreptului la un proces echitabil și nu poate prevala asupra acestuia din urmă.

Instanța de apel a notat că în aceste împrejurări, instanța de fond nejustificat a constatat încălcarea dreptului reclamanților Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia la judecarea cauzei în termen rezonabil, în condițiile în care din materialele cauzei rezultă contrariul, lipsa dreptului încălcat, ceea ce nu condiționează aplicabilitatea Legii nr.87 din 21.04.2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești.

La 12 iulie 2021 Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia prin intermediul oficiului poștal au declarat recurs, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea parțială a deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe cu emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului s-a indicat că soluția instanței de apel în sensul adoptat rezultată din interpretarea greșită a prevederilor legale ce guvernează raportul juridic litigios și circumstanțele probatorii ale dosarului.

Conform art.434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 25 mai 2021 și expediat participanților la proces la 21 iunie 2021 (f.d.25), însă la materialele cauzei lipsește dovada recepționării deciziei recurate.

Prin urmare, cererea de recurs declarată la 12 iulie 2021, se consideră depusă în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Prin notificarea din 16 august 2021, Curtea Supremă de Justiție în conformitate cu art. 439 alin. (2) CPC a expediat intimatului copia recursului și a înștiințat despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

În conformitate cu art.432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Dat fiind faptul că temeiurile de declarare a recursului împotriva deciziei curții de apel, prin prisma prevederilor secțiunii a 2-a a capitolului XXXVIII al din Codul de procedură civilă, sunt strict delimitate de art. 432, Completul reține că reieșind din prevederile art. 437 alin. (1) lit. f) din Codul de procedură civilă,

în sarcina recurentului este impusă obligația delimitării esenței, temeiului și argumentării acelei/acelor încălcări esențiale și/sau a acelor circumstanțe ce indică la aplicarea eronată a normelor de drept material sau procedural, și care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În speță, însă criticile invocate de recurenți nu pot duce la admisibilitatea recursului, or, acestea nu pot fi reținute prin prisma art. 432 din Codul de procedură civilă, în condițiile în care se insistă în mod exclusiv asupra reaprecierii circumstanțelor cauzei, în detrimentul evidențierii ilegalității soluției instanței de apel.

În acest context este de menționat faptul că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt. Acest fapt denotă caracterul declarativ al recursului, fiind lipsit de esență, care evidențiază simplul fapt al dezacordului recurentului cu soluția dată de instanța de apel, precum și lipsa temeiurilor legale de declarare a recursului, având în vedere faptul că, rolul exclusiv al recursului este de a asigura efectuarea unui control de legalitate a deciziei atacate în baza temeiurilor legale de declarare a recursului strict prevăzute de art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Abordarea recurenților, în speță, însă evidențiază în mod clar dezacordul acestora cu soluția dată de instanța de apel, iar argumentele recursului nu permit identificarea omisiunilor sau erorilor care ar impune declararea acestuia ca fiind admisibil.

Prin prisma jurisprudenței CEDO, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri, trăsătură distinctivă care nu este evidențiată în cererea de recurs declarată de Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia.

Astfel, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată lipsa temeiurilor care ar dicta necesitatea declarării recursului ca fiind admisibil.

În conformitate cu art. 270, 431 alin. (2), art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul declarat de Străisteanu Gheorghe și Străisteanu Natalia se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Svetlana Filincova

Judecătorii

Maria Ghervas

Iurie Bejenaru